

Debatt

debatt@dn.no

Er innvandring virkelig årsaken?

Innvandring skal være årsak til at det går feil vei med jobb og inntekt for dem fra de fattigste hjemmene, ifølge en studie. Den har fortsatt svakheter.

Innlegg
Katrine
Vellesen
Løken, Torfinn
Harding og
Julian Johnsen

En forskningsrapport fra Maria Hoen, Simen Markussen, og Knut Røed har gitt opphav til påstander om effekter av innvandring som vi mener rapporten ikke dokumenterer. Bjørnar Moxnes, leder i Rødt, viste for eksempel i partilederdebatten på NRK 17. januar til rapporten og sa at lavlønnskonnkurranse fra EØS-området konkurrerer ut norske arbeidstagere.

Vi skrev i DN fredag 1. februar at rapporten ikke gir grunnlag for slike påstander fordi den ser på relative og ikke absolutte effekter og fordi den ikke løser metodeutfordringen knyttet til å skille samvariasjon fra årsakssammenhenger.

Hoen, Markussen og Røed er i DN lørdag 2. februar enige i at det er viktig å få frem at rapporten kun ser på relative effekter. De skriver imidlertid også at «de ikke har fanget opp noen substansielle innvendinger mot [...] metoden» og at vår kritikk av deres innvandringsforskning er grovt misvisende. Vi utdypet derfor her vår metodekritikk.

Hovedutfordringen med metoden i innvandringsrapporten er at den ikke bruker en analysestrategi som tar tilstrekkelig hensyn til at folk og bedrifter gjør valg. For eksempel vil hvor en bestemt innvandrings faktisk velger å bo og arbeide, avhenge av en lang rekke forhold, som lønnsnivå, arbeidsoppgaver, utdanning, bokostnader, reiseavstander, språk og sosiale relasjoner. Noen innvandrere vil velge å flytte til et sted ved kysten og arbeide ved fiskemottak, mens andre vil velge å arbeide i et serviceyrke i en by.

Siden mange av forholdene

Den danske studien finner altså en positiv effekt fra innvandring på inntekten til lavtlønte dansker. Vi er enige i at dette ikke nødvendigvis er en fasit

Hovedutfordringen med metoden i innvandringsrapporten fra Maria Hoen, Simen Markussen og Knut Røed, er at den ikke bruker en analysestrategi som tar tilstrekkelig hensyn til at folk og bedrifter gjør valg. Foto: Gorm Kallestad/NTB Scanpix

Katrine Vellesen Løken, professor ved NHH

Torfinn Harding, førsteamanuensis ved NHH

Julian Johnsen, forsker ved SNF og NHH

som påvirker disse valgene ikke er kjent for forskerne, er det krevende å finne ut hva slags virkning innvandring har på den sosiale mobiliteten. Det kan like gjerne være at noe som er relatert til både endringen i sosial mobilitet og andelen innvandrere har påvirket valget om å reise til nettopp det området.

Det er med andre ord ikke tilfeldig hvor innvandrere eller nordmenn velger å arbeide og bo.

Den metodiske utfordringen med at folk velger hvor de skal arbeide og bo kan i prinsippet løses med et såkalt randomisert eksperiment. Hver gang en innvandringskom til Norge, kunne

hun eller han trekke et lodd og flytte til det området loddet viste. Da ville ankomsten av innvandrere ikke være knyttet til andre forhold, og ulik utvikling i sosial mobilitet kunne tilskrives andelen innvandrere. Men samfunnsforskere får - heldigvis - ikke lov til å arrangere slike loddtrekninger.

Derfor leter samfunnsforskerne etter det vi kaller naturlige eksperimenter: politikkreformer eller naturlige fenomener som skaper en viss grad av tilfeldighet i hvor innvandrere bosetter seg. Den danske studien som vi refererte til i kronikken vår, bruker et slikt naturlig eksperiment.

Danmark foregår fordelingen av flyktninger til områder på en måte som i stor grad innebærer at det er tilfeldig hvor de havner. For denne gruppen innvandrere er dermed bosted ikke lenger et valg, men mer som en loddtrekning.

Den danske studien finner altså en positiv effekt fra innvandring på inntekten til lavtlønte dansker. Vi er enige i at dette ikke nødvendigvis er en fasit, men studien har en analysestrategi som er nærmere å løse metodeutfordringen med at folk gjør valg på bakgrunn av

DN lørdag 2. februar 2019.

en rekke faktorer som det er vanskelig å ta hensyn til.

I fravær av randomiserte eller naturlige eksperimenter bruker Hoen, Markussen og Røed grepet å studere relativ sosial mobilitet. De ser da på forskjellen i sosial mobilitet mellom nordmenn fra lavere klasser og nordmenn fra middelklassen, og de gjør dette for hvert sted og over mange år. For at dette grepet skal løse de metodiske utfordringene, må fattige og rike i området bli påvirket likt av forhold som etterspørsel etter arbeidskraft,

befolkningssammensetning, næringsstruktur, teknologisk utvikling og internasjonal handel. Slik kan det selvsagt være, men vi finner det lite plausibelt. Som et minimum burde rapporten gitt mye mer plass til å dokumentere at dette i så fall er tilfelle.

Innvandringens effekt på norsk økonomi er et viktig økonomisk og politisk spørsmål. Forskning er viktig for at kunnskapsgrunnlaget for denne diskusjonen skal være så solid som mulig. Samtidig er det viktig at usikkerhetene rundt forskningsresultatene og begrensningene i kunnskapsgrunnlaget kommuniseres tydelig.

Vi håper at vårt faglige engasjement rundt metoden i innvandringsrapporten bidrar til å styrke den kunnskapsbaserte diskusjonen rundt innvandring. Det er ikke et enkelt spørsmål å svare på, men en forskningsstrategi som forsøker å løse problemet med at det ikke er tilfeldig hvor innvandrere bor, er en god start.

Katrine Vellesen Løken, professor ved NHH, **Torfinn Harding,** førsteamanuensis ved NHH, og **Julian Johnsen,** forsker ved SNF og NHH